

Time: 2 ½ hours

Marks: 75

Note: 1) All Questions are compulsory.
2) Figure to the right indicates full marks.

1.A Choose the correct alternatives (any eight) (8)

- (i) _____ means integrating the national economy with the world economy.
(Globalisation, Privatisation, Socialisation)
- (ii) _____ farming is undertaken by large firms either by buying the land or taking land on lease basis.
(Corporate, Contract, Mutual)
- (iii) Human Rights have _____ application.
(Social, Political, Universal)
- (iv) The General Assembly adopted the UDHR on _____ 1948, at Paris.
(10th December, 11th December, 12th December)
- (v) _____ degrades the soil and makes the cultivation of the crops impossible.
(Deforestation, Desertification, soil erosion)
- (vi) _____ is the study of relationship between organisms and their environment.
(Biology, Sociology, Ecology)
- (vii) _____ refer to moral and social norms that are essential for the well-being of an individual, group or society.
(Values, Ethics, Prejudices)
- (viii) _____ are generalisations or assumptions about the characteristics of traits of people belonging to a group.
(Stereotypes, Prototypes, Sociotypes)
- (ix) The _____ needs lie at the highest level of the hierarchy of Maslow's Need Hierarchy Theory.
(Physiological, Social, Self-actualisation)
- (x) _____ don't believe in taking risk.
(Concealers, Attackers, Addressors)

1. B State whether the statement is True or False (7)

- (i) Brain Drain is a positive impact of globalisation.
- (ii) Immigration means moving into a new country.

- (iii) The UDHR consists of 28 articles.
- (iv) Writ can be issued only by Supreme Court.
- (v) Abiotic components are non-living compound and physical elements in the environment.
- (vi) Atmosphere regulates the global temperature.
- (vii) Environmental factors are only factor causing stress.
- (viii) Eustress are also known as negative stress.
- (ix) Maslow's theory is on Human Motivation.
- (x) Meditation is an effective method of relieving stress.

2. Discuss the concept of privatisation. Highlight the advantages and disadvantages of privatisation. (15)

OR

What is migration? Discuss the causes and consequences of migration.

3. Discuss the civil, political and economic rights under UDHR. (15)

OR

Explain the concept of human rights. What are the important landmarks in the development of modern human rights?

4. What is Sustainable Development? Discuss the basic components of Sustainable Development. (15)

OR

What are the causes of aggression and violence? Discuss measures for resolving aggression and violence in society.

5. What is stress? Discuss various strategies to reduce stress. (15)

OR

Write short notes on (any three):

- (a) Advantages of liberalisation
- (b) Right against exploitation
- (c) Air pollution
- (d) Family as agent of socialisation
- (e) Importance of values in society

*****

वेळ: २ तास ३० मी

गुण: ७५

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत,

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) आवश्यकता वाटल्यास इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

१.अ)योग्य पर्याय निवडा.(कोणतेही आठ)

१. राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेचे जागतिक अर्थव्यवस्थेशी समन्वय साधने म्हणजे.....होय.
(जागतिकीकरण,खाजगीकरण,सामाजिकीकरण)
२. मोठ्या पेढ्यांनि अंगीकृत केलेली म्हणजे विकत घेतलेली किंवा भाडेतत्वावर घेतलेली भूमी म्हणजे.....शेती होय.
(कंपनी,करार,भागीत केलेली)
३. मानवी हक्कांचे उपयोजन .....आहे.
(सामाजिक,राजकीय,वैश्विक)
४. महासभेने मानवी हक्कांचा वैश्विक जाहीरनामा .....१९४८ ला, पॅरिस येथे स्वीकारला.
(१० डिसेंबर, ११ डिसेंबर, १२ डिसेंबर)
५. ....मुळे मृदेचा क्षय होते आणि पिकांची लागवड अशक्य बनविते.
(जंगलतोड,वाळवंटीकरण,जमिनीची धूप)
६. अवयवयुक्त परिपूर्ण जीव आणि त्यांचे पर्यावरण यामधील संबंध यांचा अभ्यास..... करते.
(जीवशास्त्र, समाजशास्त्र, पर्यावरणशास्त्र)
७. व्यक्ती,गट आणि समाजाच्या भल्यासाठी जे नैतिक आणि सामाजिक नियम आवश्यक आहेत त्यांना.....म्हणतात.
(मुल्ये,नितीतत्वे,पूर्वग्रह)
८. अद्वितीय वैशिष्ट्ये असलेल्या लोकांच्या समूहाच्या वैशिष्ट्यांविषयी गृहीत किंवा सामान्य विधान म्हणजे.....आहेत.
(समज,नमुना, सामाजिक)
९. मॉस्लो च्या पदसोपान सिद्धांतात.....गरजा या उच्च पातळीवर आहेत.
(शारीरिक,सामाजिक,स्व-वास्तविकरण)
१०. ....हे जोखीम पत्करण्यावर विश्वास ठेवत नाहीत
(गुपित ठेवणारे,हल्लेखोर,संबोधक)

१. ब) खालील विधाने चूक कि बरोबर आहेत ते सांगा.(कोणतेही सात)

०७

१. सुशिक्षित लोकांचे स्थलांतर हा जागतिकीकरणाचा एक सकारात्मक परिणाम आहे.
२. कायमचे वास्तव्य करण्यासाठी स्थलांतरित होणे म्हणजे नवीन देशात स्थलांतरित होणे होय.
३. मानवी हक्कांच्या वैश्विक जाहीरनाम्यात २८ कलमांचा समावेश आहे.
४. प्राधीलेख फक्त सर्वोच्च न्यायालयाकडूनच निर्गमित केले जातात.
५. अजैविक घटक हे पर्यावरणातील अजीवीत संयुगे आणि भौतिक घटक आहेत.
६. वातावरण जागतिक तापमान नियंत्रित करते.
७. पर्यावरणीय घटकच फक्त ताणाच्या कारणांचे घटक आहेत.
८. लाभदायक ताण नकारात्मक ताण म्हणून ओळखला जातो.
९. मॉस्लो चा सिद्धांत हा मानवी अभिप्रेरणेवर आहे.
१०. ध्यान हे ताण निवारणाचे एक प्रभावी तंत्र आहे.

२. खाजगीकरणाच्या संकल्पनेची चर्चा करा. खाजगीकरणाच्या फायदे आणि तोट्यांवर प्रकाश टाका.

१५

किंवा

स्थलांतर म्हणजे काय? स्थलांतराची कारणे आणि परिणामांची चर्चा करा.

३. मानवी हक्कांच्या वैश्विक जाहीरनाम्यातील नागरी, राजकीय आणि आर्थिक अधिकारांची चर्चा करा.

१५

किंवा

मानवी हक्कांची संकल्पना स्पष्ट करा. आधुनिक मानवी हक्कांच्या विकासातील महत्वाच्या खुणा काय आहेत?

४. शाश्वत विकास म्हणजे काय? शाश्वत विकासाच्या मुलभूत घटकांची चर्चा करा.

१५

किंवा

आक्रमकता आणि हिंसेची कारणे काय आहेत? समाजातील आक्रमकता आणि हिंसा दूर करण्यासाठीच्या उपायांची चर्चा करा.

५. तणाव म्हणजे काय? ताण कमी करण्यासाठीच्या विविध धोरणांची चर्चा करा.

१५

OR

थोडक्यात टीपा लिहा.(कोणत्याही तीन)

अ. उदारीकरणाचे फायदे

ब. शोषनाविरुद्धचा हक्क

क. वायू प्रदूषण

ड. कुटुंब एक सामाजीकीकरणाचा माध्यम

इ. मूल्यांचे समाजातील महत्व